

Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):

2010/6279 ARE-ES-HK

Arkivkode:

Dato:

02.06.2010

Høringsuttalelse til Klimakur 2020

Klimaendringer er en alvorlig trussel mot naturens mangfold og produksjon, og det er behov for å gjennomføre tiltak som reduserer klimagassutslipp.

DN mener Klimakur 2020 i hovedsak gir et godt grunnlag for videre arbeid med en ny klimamelding. Innenfor et område har imidlertid DN store innvendinger. DN mener klimaeffektene av avvirking av skog for å produsere bioenergi må utredes på nytt. Tallmaterialet presentert i Klimakur viser etter DN's mening at ikke all bioenergi er klimanøytral. Bioenergi fra økt skogsavvirking kan gi like store eller større utslipp enn om energibehovet dekkes av fossile energikilder som olje eller gasskraft, og betydelig større utslipp enn ved bruk av vann- eller vindkraft. Utslippsøkninger som følge av økt skogsavvirking vil være spesielt store de første tiårene. Dette er alvorlig når denne perioden framstår som kritisk i forhold til å få kontroll med klimautviklingen.

Klimakur har ikke utredet virkninger av tiltak og virkemidler for naturmangfold og andre viktige miljø- og samfunnsinteresser. Eventuelle konflikter mellom mål om utslippsreduksjon og andre samfunnsinteresser må synliggjøres og avveies før tiltak og virkemidler innrettes, dimensjoneres og lokaliseres. Klimatiltak som også har positive effekter for naturmangfold og andre viktige miljøverdier bør prioriteres. Tiltak med negative virkninger bør nedprioriteres.

Raske klimaendringer framstår etter nedbygging og fragmentering av leveområder som en av de største truslene mot naturmangfoldet, både globalt og i Norge. Å forhindre eller i det minste redusere menneskeskapte klimaendringer er derfor av avgjørende viktighet både for naturen og naturforvaltningen.

Det overordna målet for norsk klimapolitikk er at Norge skal bidra til å oppfylle FN's målsetting om å begrense den menneskeskapte globale oppvarmingen til 2 grader. Dette skal vi gjøre gjennom utslippsreducerende tiltak i Norge og ved finansiering av tiltak i andre land, ikke minst gjennom tiltak for å redusere avskoging. I tillegg skal vi innfri nasjonale utslippsmål, og forpliktelser etter eksisterende og nye internasjonale avtaler. Med utgangspunkt i at målet er å redusere temperaturstigning vil den viktigste oppgaven for Norge være å redusere klimagassutslippene – selv om dette ikke nødvendigvis kommer til å bli reflektert i våre formelle forpliktelser.

Klimakur 2020s overordnede mandat er å utarbeide det nødvendige grunnlagsmaterialet for vurdering av klimapolitikken og behov for endrede virkemidler som skal legges fram for Stortinget. Relativt få av tiltakene som er utredet i Klimakur har direkte innvirkning på naturmiljøet. Tiltakene med direkte virkning, både positiv og negativ, er konsentrert i jord- og skogbrukssektorene. Langt flere tiltak kan få indirekte virkninger på naturmiljøet. Dette gjelder særlig tiltak som forutsetter redusert eller økt energiforbruk, eller tiltak som endrer

Besøksadresse:

Tungasletta 2

Postadresse:

Postboks 5672 Sluppen
N-7485 Trondheim

Telefon:

73 58 05 00

Telefaks:

73 58 05 01

Videokonf:

73 90 51 40

Internett:

www.dirnat.no

E-post:

Postmottak@dirnat.no

Saksbehandler:

Hilde Kyrkjebø

Telefon:

73 58 08 05

profilen på energibruken, eksempelvis fra fossil energi til fornybar. Andre typer tiltak med indirekte virkning er eksempelvis tiltakene som forutsetter en endret arealbruk.

DN har ikke hatt kapasitet til å foreta en detaljert gjennomgang av alle de utredede tiltakene. I hovedsak synes det som om Klimakur gir en realistisk beskrivelse av mulige virkninger på utslipp – og kostnadseffektiviteten av tiltakene. De fleste av tiltakene i de foreslåtte menyer reduserer bruk av fossile energibærere, enten ved energieffektivisering eller ved omlegging til bruk av andre energibærere. Summen av alle tiltakene ser ut til å gi små effekter på etterspørselen etter elektrisitet, mens de vil gi en stor økning i etterspørselen etter bioenergiressurser.

Innenfor et område har imidlertid DN store innvendinger mot framstillingen og konklusjonene i Klimakur. Dette gjelder skogtiltakene og biomassehøsting/bioenergiproduksjon. Tabell 17-1 viser etter vår mening at redusert avvirking i forhold til referansebanen gir en kraftig økning av CO₂-opptaket, mens en økning av avvirkingen medfører stor reduksjon av CO₂-opptaket. Dette betyr at produksjon av bioenergi basert på økt avvirking ikke er klimanøytral, men derimot har en utslippsintensitet som er på høyde med gasskraft eller kan til og med tilføre atmosfæren en klimabelastning som er på høyde med kullkraft. I sektorrapporten for skog blir klimavirkningene av å benytte biomassen fra den økte avvirkingen til å produsere bioenergi beregnet. Som en synliggjøring av klimaeffektene av bioenergiproduksjon mener DN disse beregningene er tvilsomme. For det første blir ”inntektene” i form av redusert utslipp fra fyringsolje synliggjort, mens utgiftene i form av et redusert CO₂-opptak blir skjult. For det andre er bioenergi kun et av de tiltakene og energikildene som kan brukes for å erstatte olje og gass. Bedre isolering, bruk av varmepumper, elektrisitet fra vann eller vindkraft er eksempler på andre måter å løse energiutfordringene hvis olje og gass skal fases ut. Det bør derfor sammenliknes med en energimiks som er aktuell for det bruksområdet der fossile brennstoff skal skiftes ut. Utslippsintensiteten i Norge, hvor vannkraft dominerer, vil være vesentlig lavere enn bioenergi basert på norske skogressurser.

Tidsperspektivet er viktig. På kort sikt vil bioenergi basert på skogavvirking være negativt – men på lang sikt vil det virke positivt. Vår tolking av tallene som presenteres i Klimakur er at bioenergiproduksjon basert på avvirking i hvert fall i mange tiår medfører en vesentlig større klimabelastning enn realistiske alternativer. Dette er alvorlig når denne perioden framstår som kritisk i forhold til å få kontroll med klimautviklingen. Fornuften i å benytte et slikt tiltak må vurderes opp mot frykten for vi nærmer oss et ”tipping- point” i klimasystemet.

DNs bekymring gjelder ikke bioenergi generelt. Biomasseressurser hvor alternativet til energiproduksjon ikke er lagring i karbonrike naturtyper men rask nedbrytning vil kunne være både god utnyttning av ressurser og gi god klimavirkning. Bioenergi må derfor ta utgangspunkt i ressurser hvor alternativet ikke er lagring i karbonrike naturtyper, men rask retur til karboncyklusen. Det finnes ressurser i dag som, sammen med biogassressurser fra landbruk, avløp og avfallsbehandling, til en stor grad tilfredsstillende de kravene.

Vi registrer at problemstillinger rundt økt avvirking i skog også er reist av andre, blant annet gjennom en diskusjon i forskning.no. DN mener klimaeffektene av avvirking av skog for å produsere bioenergi må utredes på nytt. Klimakur legger til grunn at bioenergi basert på råstoff fra økt avvirking er et godt og kostnadseffektivt tiltak. DN mener tallgrunnlaget Klimakur legger til grunn ikke gir grunnlag for slike konklusjoner.

Mange av tiltakene som er utredet i Klimakur har direkte eller indirekte virkninger på naturmangfold og/eller andre samfunns- og miljøinteresser. I noen tilfeller er disse virkningene positive, i andre tilfeller kan tiltak og virkemidler som har til hensikt å begrense klimagassutslippene være konfliktfylte. Klimakur rangerer tiltakene etter kostnadseffektivitet. Kostnadseffektivitet er et viktig men ikke tilstrekkelig grunnlag for en endelig prioritering av tiltak og virkemidler. Det er helt nødvendig å bringe inn også ikke prissatte verdier og interesser som naturmangfold og andre miljøinteresser. For en rekke av de tiltakene og virkemidlene som er eller kan komme i konflikt med naturmangfold og andre miljøinteresser vil det ofte være muligheter for avbøtende tiltak som kan redusere og i en del tilfeller fjerne de negative effektene. Eksempler på avbøtende tiltak kan være å redusere omfang og ambisjoner for tiltaket, samt å sette krav til hvor og hvordan tiltakene gjennomføres.

DN forutsetter at denne type analyser inngår som en del av arbeidet med en ny klimamelding. Eventuelle konflikter med miljø- eller andre samfunnsinteresser må være synliggjort og avveid før man beslutter å iverksette et tiltak eller virkemiddel. En tidlig miljøtilpasning er nødvendig for å sikre miljømessig gode og bærekraftige løsninger. Analysene og utforming av tiltak og virkemidler må foretas i nær kontakt bl.a. med myndigheter hvis interesser kan bli berørt.

Regjeringen og Stortinget har i flere sammenhenger poengtert at klimatilnæringer som også har positive effekter for naturmangfold og andre viktige miljøverdier skal prioriteres. Noen slike tiltak finnes og bør gjennomføres umiddelbart. En logisk konsekvens av en slik prioritering er at tiltak og virkemidler med motsatt effekt bør nedprioriteres.

Det vil være fornuftig å foreta en analyse av tiltakene i Klimakur med tanke på å peke ut klimatilnæringer med positive virkninger for naturmangfold og andre miljøverdier. Tiltakene som vil redusere klimagassutslippene samt også reduserer presset på naturressurser kommer inn under denne kategorien. Gode eksempler er overgang fra privatbil til kollektive transportmidler og bruk av sykkel. Innenfor sektorer som industri og bygg er energiøkonomisering viktige tiltak. Det samme gjelder for flere av bioenergitiltakene; biogass kan produseres uten konflikt med naturmiljøet. Innhøsting av biobrensel fra gjengroingsområder i kulturlandskapet kan være med på å bevare både kulturlandskap og biologisk mangfold. Det samme gjelder et forbud mot oppdyrking av myr.

Med hilsen

Direktoratet for naturforvaltning

Elektronisk dokumentert godkjenning uten underskrift.

Janne Sollie
direktør

Berit Lein